

DRŽAVNI ARHIV U DUBROVNIKU

HR-DADU-1029

**MJESNI NARODNI ODBOR GORNJA
ŽUPA**

SUMARNI INVENTAR

Izradili: Drago Herceg, arhivist

Ivan Bendiš, arhivist

Dubrovnik, rujan 2023.

1.IDENTIFIKACIJA

**1.1. Identifikacijska
oznaka**

HR-DADU- 1029

1.2. Naslov

Mjesni narodni odbor Gornja Župa

**1.3. Vrijeme nastanka
gradiva**

1945-1946.

1.4. Razina opisa

Fond

**1.5. Količina i nosač jedinice
opisa**

1 kutija; 0,5 d/m

2. KONTEKST

2.1. Naziv stvaratelja

Mjesni narodni odbor Gornja Župa

2.2. Upravna povijest

2.2.1. Vrijeme i mjesto djelovanja

Mjesni narodni odbor Gornja Župa vjerojatno je nastao u listopadu 1944. nakon pobjede Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije na župskom prostoru, kao seoski narodni odbor. Budući da je do sada pronađeno gradivo iz 1945. i 1946. godine, teško je sa sigurnošću reći, kada je Mjesni narodni odbor Gornja Župa prerastao u samostalno upravno tijelo sa svojim spisovodstvom. Prvi spis se javlja 30. ožujka 1945. godine. Ako znamo da su susjedni M.N.O. Mlini i M.N.O. Mandaljena svoje prve spise započeli voditi od sličnog datuma, točnije od 28. ožujka 1945. te da se u gradivu Općinskog narodnooslobodilačkog odbora Župa iz 1945. spominje Mjesni narodni odbor Gornja Župa, moguće je da je i on započeo sa svojim spisovodstvenim djelovanjem krajem ožujka 1945. godine. Odbor je prostorno obuhvaćao prostor naselja Postranje, Makoše, Martinovići i Grbavac. M.N.O. Gornja Župa potrajao je do kraja veljače 1946. godine, kada dolazi do teritorijalnog okrupnjivanja mjesnih narodnih odbora te M.N.O. Gornja Župa prestaje s djelovanjem i ulazi u sastav novoosnovanog Mjesnog narodnog odbora Župa.

2.2.2. Sjedište

Postranje

2.2.3. Pravni položaj

Pravno tijelo - jedinica lokalne samouprave

2.2.4. Nadležnost, funkcije i područje djelatnost

Teritorij Federativne Narodne Republike Jugoslavije bio je administrativno i teritorijalno podijeljen na: oblasti, okruge, kotareve, gradove i mjesta. Najviša tijela državne vlasti postaju narodni odbori, te je svaka poviše navedena administrativno-teritorijalna jedinica imala svoj narodni odbor. Narodni odbori više razine imali su zadaću nadzora nad nižim. Mjesni narodni odbor Gornja Župa nalazio se unutar Općine

narodnooslobodilačkog odbora Župa, koji je pak bio sastavni dio Konavle-Župa. Ukidanjima Općinskog narodnooslobodilačkog odbora Župa i Kotarskog narodnooslobodilačkog odbora Konavle-Župa krajem svibnja 1945. postaje dio kotara Dubrovnik u čijem je sastavu ostao do svojeg gašenja krajem veljače 1946.godine. Poslije ukidanja M.N.O. Gornja Župa postao je dio novonastalog Mjesnog odbora Župa.

Pošto se radi o razdoblju neposredno nakon, pa čak i tijekom trajanja samog rata, ustroj mjesnih narodnih odbora bio je iznimno kompleksan. Naime, ne postojanje snažnije centralne vlasti praktički do sredine 1945. godine i to na svim razinama, počevši od državne preko regionalne do lokalne uprave, znatno je otežalo bilo kakvo osnivanje lokalnih upravnih tijela. Njihovo ustrojstvo zakonski se temeljio uglavnom na naputcima sa tek po kojim zakonskim ukazom pomoću kojih su se mjesni oslobodilački odbori organizirali, utvrđivali prostore djelovanja te definirali svoje nadležnosti i zadatke.¹ Tek donošenjem Općeg zakona o narodnim odborima 28. svibnja 1946. godine određene su točne komponente u formiranju, funkcioniranju i nadležnostima mjesnih narodnih odbora.²

Ipak iz gradiva se daje okvirno utvrditi nadležnosti i poslove, koje su najraniji mjesni narodni odbori obavljali. Dakako, poslovi su se tih ranih godina nakon rata često mijenjali ne bi li se pronašao što bolji model funkcioniranja. Jedan od važnijih zadataka nakon pa čak i u vremenu dok rat još nije završio bilo je izdavanje propusnica za kretanje stanovništva. Mjesni narodni odbor izdavao je propusnice samo za kretanje po prostoru kotarskog narodnog odbora dok se za put u grad Dubrovnik moralo najprije tražiti dozvolu od općinskog narodnooslobodilačkog odbora da bi od svibnja 1945. godine mjesni narodni odbor mogao izdavati propusnice i za Dubrovnik.³ Uz nadzor kretanja svojih stanovnika mjesni narodni odbori imali su i druge zadatke po pitanju prometa. Nadzirali su broj tegleće stoke, vozila te organizirali su potkivanje konja, popravak kola, motornih vozila i

---

¹ A.Tuk, 2016., 281.

² *Službeni list*, br. 43, Beograd, 1946.

³ Općinski narodnooslobodilački odbor Župa, kut. 1, spis 379/44; kut. 3, spis 1006/45

drugog prijevoza.⁴ U poslovima prosvjete mjesni narodni odbori vode svu brigu oko i u radu škola na njihovom području a školsko vijeće čine svi odbornici narodnog odbora. Uz to, pošto učitelji još uvijek u prvim mjesecima nakon rata nisu dobivali plaće za rad, mjesni narodni odbori bili su im dužni osigurati hranu. Po pitanju uprave mjesni narodni odbori su po ukinuću općinski narodnooslobodilačkih odbora tijekom 1945. godine preuzeli njihove zadaće pa su tako morali paziti na trgovinu i suzbijati šverc, donositi odluke o kaznama prilikom najmanjih prekršaja, osnivati i brinuti o mjesnim zdravstvenim ambulantomama te općenito provoditi odluke i zakone viših razina uprave.⁵ Kod izbornog procesa odbornici mjesnog narodnog odbora su sudjelovali na sastanku za izbor predsjednika općinskog narodnooslobodilačkog odbora,⁶ a mjesni narodni odbori su bili dužni napraviti i ispravljati biračke popise svojih stanovnika sa biračkim pravom.⁷

---

⁴ Općinski narodnooslobodilački odbor Župa, kut. 1, spis 315/44

⁵ Općinski narodnooslobodilački odbor Župa, kut. 1, spisi 360/44, 364/44, 370/44 i 371/44

⁶ *Isto*, kut. 1, spis 368/44

⁷ Mjesni narodni odbor Gornja Župa, kut. 1, spis 35/46

2.2.5. Organizacijski ustroj

Narodni odbori su organi državne vlasti preko kojih narod vrši svoju vlast u administrativno - teritorijalnim jedinicama.⁸ Najmanja administrativno – teritorijalna jedinica na kojoj se osniva narodni odbor je mjesto. Više manjih sela može oformiti svoj mjesni narodni odbor ako zbog broja stanovnika i ekonomskih mogućnosti nisu u stanju samostalno djelovati. Mjesne narodne odbore, to jest odbornike biraju stanovnici mjesta na dvije godine.⁹ Budući da je Opći zakon o narodnim odborima donesen nakon ukidanja Mjesnog narodnog odbora Gornja Župa podatak o trajanju mandata treba uzeti sa dozom opreza.

Također, s obzirom da nije sačuvano ili pak do sada nije pronađeno gradivo M.N.O. Gornja Župa iz 1945. godine veoma je teško rekonstruirati organizaciju samog odbora. No, sagledavajući gradivo susjednih mjesnih narodnih odbora Mlini i Mandaljena može se otkriti pokoji podatak o organiziranju rada M.N.O. Gornja Župa. Narodne odbore kao pravne osobe predstavljaju predsjednik i tajnik, koji rukovode čitavom administracijom mjesnog narodnog odbora. Oni su dužni protokolirati sve spise i biti na raspolaganju stanovnicima svojeg mjesnog narodnog odbora od 7 do 14 sati. Također dužni su održavati jedan put tjedno sjednice mjesnog narodnog odbora te o njihovim zaključcima voditi zapisnik. Osim toga, predsjednik, tajnik i odbornici moraju jednom mjesečno ili iznimno jednom u dva mjeseca pred narodom iznijeti do tad učinjene zadatke.¹⁰

---

⁸ *Službeni list*, br. 43, Beograd, 1946.

⁹ *Isto*

¹⁰ O administraciji u M.N.O.-a vidi: Mjesni narodni odbor Mlini, kut. 3, spis 261/46; i Općinski narodnooslobodilački odbor Župa, kut. 2, spis 80/45; Mjesni narodni odbor Gornja Župa, kut. 1, spis 101/46

2.2.6. Odnosi i veze

U počecima viša instanca državne uprave, koja je nadležna Mjesnom narodnom odboru Gornja Župa, je Općinski narodnooslobodilački odbor Župa unutar kotara Konavle-Župa. Po završetku rata odnosno od kraja svibnja 1945. godine, kada se ukidaju O.N.O.O. Župa i Kotarski narodni odbor Konavle-Župa, M.N.O. Gornja Župa odgovoran je Kotarskom narodnom odboru Dubrovnik.

2.3. Povijest arhivskog fonda

Gradivo je od svog nastanka čuvano u prostorijama mjesnog odbora, da bi od 1946. godine prešlo u pismohranu Mjesnog odbora Župa odnosno od 1950. godine Mjesnog narodnog odbora Mlini, kako se isti od tad nazivao. Nakon ukidanja M.N.O Mlini 1952. područje je ušlo u novoustrojenu općinsku jedinicu Dubrovnik-vanjski te gradivo je bilo smješteno u prostorima Općine Dubrovnik do 1962. godine.

2.4. Način preuzimanja

Preuzimanje gradiva Mjesnog narodnog odbora Gornja Župa izvršeno je službenom primopredajom 15. veljače 1962. između Narodnog odbora općine Dubrovnik i Historijskog arhiva Dubrovnik zajedno sa ostalim gradivom župskih lokalnih jedinica.

3. SADRŽAJ I USTROJ

3.1. Sadržaj

Fond Mjesnog narodnog odbora Gornja Župa čine opći spisi tajništva iz 1945. godine te 200-tinjak spisa iz 1946. godine. Iz njih saznajemo informacije o organizaciji i funkcioniranju lokalne vlasti, o odnosima mjesnog narodnog odbora sa nadležnim tijelima i institucijama te o njihovim prepiskama. Također, sadrže saznanja o lokalnom stanovništvu, vojnim podacima, gospodarskim pokazateljima i inim društvenim aspektima. Posljednji dio fonda sadrži birački popis Mjesnog narodnog odbora Gornja Župa

3.2. Odabiranje i izlučivanje

Iz gradiva su izlučeni duplikati i prazni spisi

3.3. Dopune

Ne očekuju se daljnje dopune fonda osim u slučaju pronalaska gradiva u drugim fondovima ili u spremištima Državnog arhiva u Dubrovniku

3.4. Plan sređivanja

Gradivo je zatečeno u arhivski nesređenom stanju pri fondovima Mjesnog narodnog odbora Mandaljena i Okružnog narodnog odboru Dubrovnik. S obzirom da se radi o potpuno samostalnom upravnom tijelu a time i samostalnom stvaratelju, gradivo je izlučeno i sažeto u jedinstveni fond. Radi se većinom o spisima opće prirode. Fond se sastoji od serija *opći poslovi* i *birački popis*. *Opći spisi* su posloženi po uzlaznom tekućem broju, koji vjeruje se, prate dosada ne pronađen urudžbeni zapisnik.

Serije: 1. Opći poslovi

2. Birački popis

4. UVIJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

- 4.1. Pravni položaj** Fond ima status javnog arhivskog gradiva
- 4.2. Uvjeti objavljivanja i umnažanja** Gradivo je dostupno sukladno čl. 21 i 22 Zakona o arhivskom i arhivima (NN, br. 61/18 i 98/19)
Umnažanje je dozvoljeno sukladno Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva i Pravilniku o radu čitaonice Državnog arhiva u Dubrovniku
- 4.3. Jezik i pismo** Hrvatski/latinica
- 4.4. Tvarne značajke** Nosač zapisa je papir. Spisi su sačuvani u dobrom stanju
- 4.5. Obavijesna pomagala** Arhivska pomagala: sumarni inventar

5. DOPUNSKI IZVORI

- 5.1. Mjesto čuvanja izvornika** Državni arhiv u Dubrovnik
- 5.2. Postojanje preslika** Ne postoji preslik
- 5.3. Dopunski izvori**
- HR-DADU-1026, Općinski narodnooslobodilački odbor Župa
  - HR-DADU-1027 Mjesni narodni odbor Mlini
  - HR-DADU-1029 Mjesni narodni odbor Gornja Župa
  - Službeni list*, br. 43, Beograd, 1946.
  - Tuk, Ana; Stvarna nadležnost kotarskih narodnih odbora, *Arhivski vjesnik*, br. 59, 2016., Zagreb, 275-322. str.

6. PODRUČJE KONTROLE OPISA

6.1. Pravila i propisi

Inventar je izrađen prema međunarodnim normama:

ISAAR (CPF) Međunarodna norma arhivističkoga normiranoga zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji, Zagreb 1999.

ISAD (G) Opća međunarodna norma za opis arhivskog gradiva, 2. izdanje, Zagreb 2001.

6. 2. Nadnevak izrade

rujan 2023.

INVENTARNI POPIS

1.1. Signatura HR-DADU-1029/1

1.2. Naslov Opći poslovi

1.3. Vrijeme nastanka gradiva 1945.-1946.

1.4. Razina opisa Serija

1.5. Količina zapisa 1 kutija, 0,1 d/m

3.1. Sadržaj Serija sadrži opće spise poredane po tekućem broju. Opći spisi se tiču uglavnom dopisa drugih upravnih tijela Mjesnom narodnom odboru. Postoji vrlo malo spisa nastalih radom M.N.O. Gornja Župa kao stvaratelja. Od dopisa saznajemo informacije o uputama o radu i funkcioniranju mjesnog odbora, kao i njegovom odnosu sa višim razinama vlasti.

3.2. Plan sređivanja Spisi su zatečeni u nesređenom obliku unutar drugog fonda. Izdvojeni su i sređeni po principu prvobitnog reda. Seriju čini jedna podserija: *opći spisi* sa podpodserijama: *spisi po tekućem broju* i *spisi bez broja*.

Napomene

<i>Signatura</i>	<i>Naslov</i>	<i>Vremenski raspon</i>	<i>Broj tehničke jedinice</i>
1029/1.1.	Opći spisi	1945.-1946.	kut. 1
1029/1.1.1	Spisi po tekućem broju	1945.-1946.	kut. 1
1029/1.1.2	Spisi bez broja	1945.	kut. 1

1.1. Signatura HR-DADU-1029/2

1.2. Naslov Birački popis

1.3. Vrijeme nastanka gradiva Nepoznato

1.4. Razina opisa Serija

1.5. Količina zapisa 1 kutija, 0,02 d/m

3.1. Sadržaj Seriju čini popis osoba sa biračkim pravom. Unutar popisa saznaju se osobni podaci dio punoljetnih osoba nastanjenih na prostoru pod nadležnošću M.N.O. Gornja Župa. Informacije između ostalog otkrivaju godinu rođenja, mjesto stanovanja ili pak zanimanje osobe.

3.2. Plan sređivanja Popis je pronađen u fondu Okružnog narodnog odbora Dubrovnik te je izdvojen i dodan u inventar Mjesnog narodnog odbora Gornja Župa. Sam popis čini jednu samostalnu seriju zbog svoje važnosti za proučavanje sjevernog dijela današnje Župe dubrovačke.

Napomene

<i>Signatura</i>	<i>Naslov</i>	<i>Vremenski raspon</i>	<i>Broj tehničke jedinice</i>
1029/2.1	Birački popis	bez godine	kut. 1